

komentar

3 plus 17 je 20

Ranka Ivelja

Ko gre za učbenike, minister Lukšič včasih prav nemarno zavede javnost. Ali hote ali iz neznanja, je težko vedeti. Ko ga novinarji na primer vprašamo, od kod mu vendar podatek, da založniki zahtevajo »dodatnih« 20 do 40 milijonov evrov, nima prepričljive razlage za svojo trditve. Ko reče, da bo 500 izvodov nagrajenega učbenika za fiziko, ki so mu jih pred vhod v ministrstvo protestno dostavili iz Rokusa Klett, razdelil učencem, se smehlja, kot da bi šlo za to, kdo bo koga, ne pa za to, da je minuli petek čisto zares 500 knjig ležalo na cesti, kar je škandal brez primere. Mimogrede razkrije še svoje nepoznavanje zalaganja učbenikov, ko izjavi, da so te učbenike pri Rokusu stiskali, ne da bi jih kdo prej naročil. Že vsaj 15 let gredo namreč učbeniki v tisk, ko jih komisija potrdi in ne ko kdo učbenike »naroči«.

A slovenske založbe, ki izdajajo šolske knjige, so po drugi strani v marsičem vredne ministra, ki ga tako kritizirajo. Ko v svojem že skoraj vsakodnevnem grmenju čez založniško politiko zasledujejo svoje legitimne interese – ki niso vselej tudi interesi staršev in otrok – se obnašajo, kot da so jim pri tem dovoljena vsa sredstva. Prejšnji teden je na primer devet založb na ves glas odpovedalo dobrodelno akcijo, s katero so v sodelovanju s Karitas v minulih letih pomagali družinam s pet otroki in več.

Še lani so skupaj zagotovili za 36.000 evrov delovnih zvezkov, letos ne bodo prispevali niti centa. In vendar večini šolskih založb dohodki od prodaje po dostopnih podatkih niso padli na nullo, z učbeniki pravzaprav še vedno razmeroma dobro služijo, seveda pa manj kot v letih debelih krav (od leta 2005 do leta 2008), ko

so jim profiti naraščali. Z drugimi besedami to pomeni, da so dobrodelno akcijo izrabili za izsiljevanje, kar je najmanj nespodobno.

Vprašanje, kdo ima tu prav in kdo zavaja, je zapleteno vprašanje, na katerega zunanji opazovalec težko odgovori. Dejstvo je, da je minister z nekaterimi ukrepi v minulih letih založnike res po prstih. Do lani so se učbeniški skladi obnavljali na tri leta. Ministrstvo je v ta namen prispevalo po pet milijonov evrov na leto, kar je predstavljalo tretjino cene učbenikov. Lani je ob rebalansu proračuna minister sklenil, da lahko šole zamenjajo le iztrošene učbenike, ne več kot eno desetino na leto, kar je proračunski prispevek znižalo na dva do tri milijone evrov. Poleg tega so starši dobili možnost, da preko mehanizmov odločanja v šoli zavrnejo uporabo predragih delovnih zvezkov. In nato so prišli založniki z idejo, da bi ministrstvo vsako leto od njih odkupilo učbenike – ti bi bili obenem tudi delovni zvezki! – kar bi pomenilo, da bi jih vsaka generacija jeseni dobila v trajno last. A po prvem predlogu bi moral minister za to poiskati 22

milijonov evrov ali 18 milijonov, če bi starši plačali petino cene. Zdaj ti isti učbeniki (za vso generacijo osnovnošolcev) veljajo več kot 40 milijonov evrov. Založniki namreč razvojne stroške vgradijo v prve natise.

Med tremi in 22 milijoni je seveda velikanska razlika, a 22 milijonov bi po besedah založnikov lahko še zelo znižali. Minister bi se seveda moral znati vsako leto trdo pogajati in oborožen s podatki o profitih in stroških založbe prisiliti v »pravo ceno«. Tako bi dobili stabilen sistem in dolgoročen mir. A minister je ob 22 milijonih zastrigel z ušesi in vseh pogovorov – tudi o kakovosti učbenikov, ki je v nekaterih primerih daleč od zelene – je bilo konec. Zdaj je tako, da učbeniki državo res stanejo le slabe tri milijone evrov, a starši vsako leto odštejejo še okoli 17 milijonov evrov za delovne zvezke. 3 plus 17 pa je 20. Kdo je torej v tej vojni za zdaj največji poraženec? Starši, kdo pa drug.

Največji poraženci v vojni za učbenike bodo na koncu starši.